

Låt oss behålla Östermalmskällaren!

Av BEPPE WOLGERS

Östermalmskällaren är en krog med patina, den har mjukhet, lyster och intimitet, inga moderna påfund har fått förstöra dess gammalmodiga trivsamt. Här har verkliga människor suttit och ätit och druckit, händer har tagit i dörrar och trä, de vackra kakelugnarna används, golven bär spår av människofötter. Luften har en doft, gardinerna och borden är litet nötta, och har liksom väggarna en sorts gräng, en valör som är njutbar för gästen – han känner sig hemma, han trivs bland väl använda och brukade ting. Och inget överflödigt finns här – de båda akvarierna som möter en vid ingången tycks ha funnits där alltid, tennstoppen på fri-serna är buckliga – människan känner att andra har trivts här före honom och han kan vara sig själv.

Östermalmskällaren behöver ingen kulturhistoria för att existera – den finns, men dess nuvarande plats i kulturen är så viktig och stimulerande att besöker man stället intresserar man sig mest för det som sker just nu och inte för det som en gång skedde.

ÖSTERMALMSKÄLLAREN HAR på något sätt ett klassiskt vackert läge mittemot Hedvig Eleonora, ett par lätta steg från Östermalmstorg med salustånden och hallen och några mättade andetag från den lilla slum med krum och bakgårdar, rappade fasader, soptunnesånger, tvättstrecsromantik, bleka, lekande barn och fattigdom och i folkhemsk mening underutvecklade kvarter omkring Skeppargatan. Det är en sammansatt atmosfär omkring dessa hus, gamla, slitna, luktande, höga i tak, fyllda i inbillningen av gator, stolta öden, fascinerande degeneration, men också av arbete, och den sortens ålderdom som lätt kan bytas ut mot tradition.

Som sagt, det svävar en svärfångad doft av poesi över denna del av Östermalm, där finns en sorts stillhet, de fredliga träden på kyrkogården, blommorna och frukterna och

Åren 1957-60 medarbetade Beppe regelbundet i Stockholms-Tidningen. Kärleksfulla beskrivningar av stadens krogar var en av hans journalistiska specialiteter, miljöerna kände han väl. När den gamla Östermalmskällaren, inrymd i ett lågt 1700-talshus vid Storgatan, skulle slå igen skrev Beppe denna hyllning, 1957-08-31.

Hedvig Eleonora är kyrkan vid Östermalms torg. Karl-Ragnar Gierow var vid denna tid Dramatenchef, Curt Berg inflytelserik musikrecensent i Dagens Nyheter. Florence Stephens var slottsfru, inblandad i en samtida skandal. Bengt Ekeröth var skådespelare och regissör vid Dramaten, Lars Ahlin författare, skådespelarna Hjordis Petterson, Annalisa Ericson och Stig Järrel var revyaktörer vid Folkan, teatern vid Östermalmstorg.

På nyåret 1958 stängde Östermalmskällaren för att senare återuppstå i nya lokaler – utan den gamla atmosfären.

de eviga gummorna på torget, där finns Folkans urstockholmska revyer, de stora, glesmöblerade våningarna, litet smuts, litet rikedom, litet mondänt, litet kultur – som en gammal stad var.

Det har nog folk märkt, människor av alla slag promenerar lugnt och tryggt under den vackra krogskylten, en fisk och en skinka och frukt i en korg, tar med en känsla av lättnad i den använda dörren till det lilla gulsmutsiga tvåvåningshuset.

Sedan slår han sig i välbehaglig ensamhet ned i en stol, kanske nere i den gamla "Gropen", mittemot den bisarrt målade kakelugnen eller i plyschsoffan framför de rökbruna målningarna av skärgård och stämningfulla landskap, kanske i vänstra avdelningen med takmålningen över saluhall, salutorg, Folkan och kyrkan, kanske i det högra där han kan se TV om han så vill (den enda och säkert ganska onödiga eftergiften i kundservicen, gästerna kommer ändå).

DÄR SITTER PENSIONERADE röda överstar, en och annan Kinadiplomat i övergiven vishet, där kan gatans kärlek köpas för pengar, där andas en nasare ut och där sitter mörk och sömn- och storögd, tyst och ruvande som en undernörd fågel Karl-Ragnar Gierow med högar av böcker och manuskript. Där läser Curt Berg en motett och där svävar världsfrånvärd och ömtålig Florence Stephens in till sitt stambord. Kanske prins Carl sitter vid ett annat bord, kanske inte.

Där lyser Bengt Ekeroths brunkolsögon i ett hörn, där studerar poeten Petter Bergman Kenneth Burke eller John Wain, kanske han pratar med kritikern Sven Lindner om villanellans förnyelse.

Kanske Lars Ahlins blida och egendomligt skimrande ansikte skymtar bakom en tidning och där sitter ofta den galne poeten Carl-Fredrik Reuterswärd. Men kanske oftast och trognast och kärleksfullast poeten Lars Forssell syns där med sin hustru och ett glas italienskt, vitt, svalt vin, inte sällan med poeten Erik Lindegren, språkande om 40-tal, 50-tal, 60-tal eller om poetens sociologiska funktion och situation, kanske de alla sitter vid samma bord.

Litet senare, efter Folkans slut, kommer så Hjördis Petterson och Annalisa Ericson för att förtära sin supé, någon gång med Stig Järrel, och ibland skrattar där några filmmänniskor från Nordisk Tonefilm, som ligger om hörnet på Jungfrugatan.

De flesta, vad de än tänker, vad de än grälar om, vad de än innerst inne vill göra, vad de än hemligt känner, är nog ense om att Östermalmskällaren, om man vill, Östermalms Freden, inte får rivas, inte får försvinna. Det finns så mycket tillgivenhet, ro, poesi och stimulans omkring krogen och den fyller fler och mer oanade funktioner på ett riktigare och naturligare sätt än de flesta andra krogar. Även Hedvig Eleonora har känt detta och sänder då och då en och annan pastor att stillsamt och självfallet förse sig av den svenska husmanskosten därinne i det doftande och gammaldags människohemmet. ❖